

Huda jama – slovenska Guernica

Lucija Kavčič, foto: Gregor Pohleven

V petek, 28. maja, je v dvorani Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu v Ljubljani potekala slovesnost ob 65. obletnici velikega bratomornega zločina. Na njej so si udeleženci lahko ogledali sliko Slovenska Guernica slikarke Marjetke Dolinar.

Slovenska Guernica slikarke Marjetke Dolinar

Na slovesnosti je govoril Jože Možina, ki je s primeroma dveh usod predstavil pomen spominskih pričevanj zamolčanih žrtev vojne in revolucije. Ivan Korošec je pričal o svojih teharskih dneh, begu in življenjski dramati, zgodovinar Jože Dežman pa je predstavil temeljna programska izhodišča ustanove Memores. Polno pretresljivo pa je nemo pričevanje Slovenske Guernice slikarke Marjetke Dolinar, ki je v svoji razlagi slike zapisala, da sta Slovenska Guernica in razstava o Hudi jami posvečeni vsem žrtvam in njihovim svojcem, ki niso mogli žalovati. Sliko je Dolinarjeva ustvarila z barvnim in zlatim akrilom, uporabila pa je še zlate in srebne listke. Z mavcem za akril je dosegla relief oziroma teksturo, vizualno kot taktilno, skoraj otipljivo.

Slovenska Guernica »Ko sem ustvarjala skice za razstavo o Hudi jami, so me hudo pretresli fotografski posnetki tisočih iz-

maličenih teles, najdenih v Rovu sv. Barbare. Na njih so bili prisotni najbolj grozljivi elementi destrukcije, kot npr. destrukcija človeka, človeštva, človeškega dostojanstva in ne nazadnje tudi narave. V hipu sem se med ustvarjanjem spomnila na eno najbolj slavnih Picassovih umetnin, to je znana Guernica. Sam Pablo Ruiz Picasso je želel v njej prikazati popolno destrukcijo in fragmentacijo človeškega telesa kot tudi stisko in bolečino samega človeka, zato upravičeno uporabi tehniko kubizma: ostre, geometrične, planimetrične, oglate in robate figure. Vsi vemo, da so trpljenje, bolečina, stiska in krivica univerzalni elementi, brez razlik pri njih in drugih, zato sem si dovolila primerjati našo slovensko tragedijo z usodo pokončanih v Katinu, z judovskim holokavstom in z uni-

Slovesnost v Zavodu sv. Stanislava ob 65. obletnici bratomornih pobojev na slovenskih tleh

čenjem vasi Guernice. Kot slikarka sem se lotila temeljite analize Picassove slike, in ker smatram, da je del slovenskega naroda preстал, kot sem navedla že na začetku, grozljivo destrukcijo človeštva in človeškega dostojanstva, sem svojo slikarsko interpretacijo naslovila Slovenska Guernica,« je v interpretaciji slike zapisala Marjetka Dolinar.

Polnost podobe Na sliki, ki je izrazito polna, je opaziti tri horizontalne površine oziroma tri fragmente: prvi spodnji – jaški, drugi srednji – pregrade in zadnji tretji – Bog, sonce, vstajenje. Prvi spodnji del je zopet razdeljen na levo, srednjo in desno površino, ki uprizarjajo vse tri jaške Hude jame in simbolizirajo celotni grob na Slovenskem. »To je prisposoda v spomin na čisto vse trpinčene žrtve, usmrčene na krut način na slovenskem ozemlju. ... Nekatero od teh so vzete iz že naslikanega ciklusa Skice za Slovensko Guernico. To so podobe najdenih žrtev iz rova, npr. žrtev, ki želi vstati, žrtev iz hodnika, žrtev s prstanom – večni slovenski krik in ženske kite,« piše Marjetka Dolinar. Opaziti je še nove podobe: trpečo slovensko mater in žalostna dekleta. »Če se najprej osredotočimo na levi jašek, gledalec dobi občutek, da so žrtve padale druga na drugo. V desnem jašku sem želela naslikati oz. prikazati globino in situacijo brez izhoda. To nam potrjuje močna centripetalna vrtničena poteza elementov, ki povzročajo občutek šoka, da žrtve padajo v popolnoma temen, silno globok prepad. Različne dimenzije podob nam opisujejo konstantno premičnost med površjem in globino. To pomeni, da nekatere prihajajo v ospredje, druge pa se oddaljujejo v globino. Sredinski jašek je naslikan kot odrešenijski v kontrastu z obema drugima, ki nam prikazujeta trpljenje. Močna sredinska geometrična ascendentna kompozicija križev, ki počasi prodira v drugi del slike oz. v pregrade, prikazuje odrešenje žrtev: Oni so bili odrešeni ..., ker so globoko verovali. Ta kompozicija je naslikana na podlagi najdenih križev,« piše Marjetka Dolinar, ki je v sliko mojstrsko vpela tudi kelih kot simbol prejetega trpljenja in odrešenja ter maksimalne božje moči v obliki sonca. Izpustila ni niti sporočila o novem evropskem redu in sistemu, ki naj temelji na krščanskih vrednotah. ▣